

Regioonide Komitee arvamus teemal „Vabatahtliku töö panus majanduslikku ja sotsiaalsesse ühtekuuluvusse”

(2008/C 105/03)

REGIOONIDE KOMITEE

- rõhutab seda märkimisväärset majanduslikku panust, mida vabatahtlik töö annab kohalikku, piirkondlikku, riiklikku ja ELi majandusse esiteks täiendavate inimressursside kaudu, mis tänu vabatahtlikele lisandub sotsiaalsesse ja majandustegevusse, ning teiseks sotsiaalkapitali ja parema elukvaliteedi loomise kaudu, mis võib mõju avaldada investeerimisel ja töökohtade loomisel;
- juhib aga tähelepanu sellele, et vabatahtlikku tööd ei tohi üheski valdkonnas käsitada palgatöö asendajana;
- julgustab liikmesriike koguma täpseid statistilisi andmeid vabatahtlike osalemise kohta ka kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et toetada asjakohaste algatuste väljatöötamist mõlemal tasandil;
- leiab, et vabatahtliku töö õigusliku staatuse puudumise küsimustele tuleks pöörata rohkem tähelepanu, keskendudes eelkõige õigustele ja kohustustele, ning soovib vajadusel anda vabatahtlikule tööle selgelt määratletud ja sobiv õiguslik staatus, mis kehtiks kõigis ELi liikmesriikides, seoses piiriülese reisimisega vabatahtliku töö eesmärkidel;
- leiab, et vabatahtlikul tööol on oluline ELi mõõde, ning soovib seetõttu näha sidusamat ja terviklikumat lähenemisviisi, eelkõige järgmist:
 - selle valdkonna parem mõistmine teadusuuringute intensiivistamise ja ELi tasandi statistika kvaliteedi parandamise kaudu;
 - vabatahtliku töö majandusliku panuse tunnustamine ning selle rahalise väärtuse laiem tunnustamine ELi rahastatavate programmide kaasrahastamisvormina;
 - laiem lähenemisviis vabatahtlikule tööle ELi tasandil, hõlmates enam kui vaid kodakondsuse ja noortepoliitika küsimused;
 - uute algatuste analüüs, et julgustada kogemuste vahetamist ja igas vanuses vabatahtlike liikuvust Euroopa vabatahtliku töö programmi raames.

Raportöör: Declan MCDONNELL (IE/ALDE), Galway linnavolikogu ja Iirimaa läänepiirkonna omavalitsuse liige

Poliitilised soovitused

REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. määratleb käesoleva arvamuse raames vabatahtlikku tööd kolme omaduse alusel: seda ei tehta rahalise tasu saamise eesmärgil, seda tehakse omal vabal tahtel ja sellest saab kasu keegi teine peale vabatahtliku või tema perekonna. Nende omaduste alla hõlmatakse palju erinevaid vabatahtliku töö vorme, nii ametlikke kui ka mitteametlikke, nii lühiajalisi kui ka pikaajalisi ning nii osalise kui ka täistööajaga, nt Euroopa vabatahtlik teenistus;

2. tunnistab, et vabatahtlik töö on kõigil tasanditel kodanikuaktiivsuse ja demokraatia üks põhielement, sest vabatahtliku töö tegijad töötavad kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil otseselt või kaudselt ühiskonna parandamise nimel kõigi heaks;

3. tunnistab, et sotsiaalselt tõrjutud ühiskonnarühmad on kõige vähem tõenäolised vabatahtlikku tööd tegema ning oluline eesmärk on toetada neid ühiskonnarühmi, et nad osaleksid vabatahtlikus töös ja tunneksid end vabatahtlikena vajalikuna;

4. tunnistab rolli, mida vabatahtlik töö etendab arengumaades kogu maailmas, ning seda olulist rolli, mis vabatahtlikul töö on seeläbi üleilmse vaesuse vähendamisel ja globaalse dialoogi edendamisel;

5. tunnistab rolli, mis vabatahtlikul töö võib olla kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja globaalsel tasandil kliimamuutuste küsimustega tegelemisel ning samuti kodanikukaitse, sotsiaalse kaasatuse, arengukoostöö ning puuetega inimeste ja sisseändajate suurema integratsiooni saavutamisel;

Panus Lissaboni tegevuskavasse: vabatahtliku töö olulisus

6. rõhutab seda märkimisväärset majanduslikku panust, mida vabatahtlik töö annab kohaliku, piirkondliku, riikliku ja ELi majandusse esiteks täiendavate inimressursside kaudu, mis tänu vabatahtlikele lisandub sotsiaalsesse ja majandustegevusse⁽¹⁾, ning teiseks sotsiaalkapitali ja parema elukvaliteedi loomise kaudu, mis võib mõju avaldada investeerimisel ja töökohtade loomisel. Uurimistulemused näitavad, et sotsiaalkapitali ja majanduskasvu määrade vahel Euroopa piirkondades on otsene positiivne suhe⁽²⁾. Komitee on täielikult nõus, et sotsiaalkapitali

⁽¹⁾ Näiteks vabatahtliku töö suur osakaal Liverpooli kui 2008. aasta Euroopa kultuuripealinna tervitusprogrammis.

⁽²⁾ „Social Capital and Regional Economic Growth” (Sotsiaalne kapital ja piirkondlik majanduskasv), Beugeldijk ja van Schaik, 2003.

saab vaadelda nähtusena, millel on vastastikku toetav ja kasutoov mõju nii majanduskasvule kui ka teistele olulistele valdkondadele, nt sotsiaalsele kontrollile, kaasamisele, tervishoiule, valitsemisele, institutsioonidele ja aktiivsele osalemisele demokraatias⁽³⁾;

7. rõhutab vabatahtliku töö kasulikkust inimeste tööalasele konkurentsivõimele⁽⁴⁾, kui nad on osalenud vabatahtliku töö ja vabatahtliku teenistuse süsteemis. Lisaks on komitee seisukohal, et vabatahtliku tööga julgustatakse ühiskonna kõige haavatavamaid rühmi (sisserändajad, vähemused, töötud, kodutud, uimas-tite kuritarvitajad, koolist väljalangenud) oma elu muutma ja aktiivselt ühiskonnas osalema ning omandatud oskuste ja kogemustega saama paremat tööd või naasma hariduse juurde. Tänu sellele võimalusele panustavad erineva taustaga inimesed ühiselt ühiskonna paremaks muutumise ning edendavad sotsiaalset ühtekuuluvust, mitmekesisust ja austust;

8. rõhutab lisaväärtust, mida vabatahtlik töö võib anda sotsiaalset tuge pakkuvale tegevusele, nt puuetega inimeste sõprusprojektidele, mida tasustatud tuge kasutades alati pakkuda ei saa;

9. rõhutab vabatahtliku töö rolli uute ja uuenduslike vastuste andmisel kerkivatele sotsiaalküsimustele ning uute teenuste ja töövõimaluste katsetamisel;

10. juhib aga tähelepanu sellele, et vabatahtlikku tööd ei tohi üheski valdkonnas käsitada palgatöö asendajana;

11. tõstab esile vabatahtliku töö positiivset mõju inimeste tervisele ning kohalike, piirkondlike ja riiklike tervishoiuteenuste kulude võimalikule vähenemisele, mis seega tänu vabatahtlikule tööle võib aset leida. Uurimistulemused näitavad, et vabatahtlik töö võib avaldada eriti positiivset mõju vanemate inimeste tervisele⁽⁵⁾. Kasu tervisele võib avalduda igas vanuses inimeste seas, alates noortest kuni pensionieani välja, ning etendada ennetavat rolli füüsiliste ja vaimsete haiguste puhul;

12. märgib ära olulise rolli, mis võib vabatahtlikul töö olla elukestvas õppes, aidates inimestel omandada uusi oskusi, mis annavad panuse nende isiklikku, sotsiaalsesse ja kultuurilisse arengusse, ning tõsta ja kohandada oma tööalast konkurentsivõimet pidevalt muutuvast majanduskeskkonnas. Eelõige tervitab komitee vabatahtliku töö arendamist koolides, et juurutada vabatahtlikule tööle omaseid väärtusi;

⁽³⁾ „The Well-being of Nations; the Role of Human and Social Capital” (Rahvaste heaolu: inim- ja sotsiaalse kapitali roll), OECD 2001.

⁽⁴⁾ Time Banki ja Reed Executive'i uurimus 200 Ühendkuningriigi tippettevõtte kohta (2000) (http://timebank.org.uk/mediacentre/press_release_details.php?id=76).

⁽⁵⁾ „The Health Benefits of Volunteering — A Review of Recent Research” (Vabatahtliku töö kasulikkus tervisele: viimase aja uurimuste ülevaade), Corporation for National and Community Service, 2007.

13. tõstab esile vabatahtliku töö rolli kohaliku arengu algatuste toetamisel ning paljude ELi rahastatavate algatuste (nt LEADERi programm) eduka rakendamise hõlbustamisel. Kõnealune tegevus on vastukaaluks globaliseerumise negatiivsetele mõjudele ja tagab jätkusuutliku kohaliku majandusarengu;

14. julgustab riigi ametiasutuste ja vabatahtlike organisatsioonide tihedamale koostööle asjaomaste riiklike poliitikavaldkondade kujundamisel, et tagada poliitika parem vastavus vabatahtliku sektori vajadustele;

Uurimuste ja statistiliste andmete puudumine vabatahtliku töö kohta

15. juhib tähelepanu vajadusele tegeleda viivitamata ELi või riikliku tasandi täieliku ja täpse statistika puudumise küsimusega vabatahtliku töö majandusliku panuse kohta. Seepärast tervitab komitee Belgia, Itaalia, Prantsusmaa, Slovakkia ja Tšehhi Vabariigi võetud kohustust rakendada ÜRO käsiraamatut mittetulundusorganisatsioonide kajastamise kohta rahvamajanduse arvepidamise süsteemis;

16. julgustab liikmesriike koguma täpseid statistilisi andmeid vabatahtlike osalemise kohta ka kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et toetada asjakohaste algatuste väljatöötamist mõlemal tasandil;

17. kutsub Euroopa Komisjoni üles korraldama vabatahtlike ja nende pakutavate teenuste kohta süstemaatilisemalt andmekogumist ning toetab vabatahtliku töö hõlmamist eraldi kategooriana Eurostati statistilisse arvepidamisse, et hinnata õigesti vabatahtliku töö majanduslikku väärtust;

18. soovib korraldada võrdleva uurimuse vabatahtliku töö kohta kogu ELis, et saada andmeid selle arengusuundade, ulatuse ja omaduste kohta riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. See võimaldaks tuua selgelt välja vabatahtliku töö ja selle infrastruktuuri kultuurilised sarnasused ja erinevused;

19. soovib korraldada uurimuse kogu ELis, et leida vabatahtliku töö edendamise ja toetamise häid tavasid kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Sõltuvalt uuringutulemustest saaksid pikaajalisema vabatahtliku töö kogemusega piirkonnad toetada teisi piirkondi ja linnu uute algatuste väljatöötamisel;

Vabatahtliku töö õiguslik staatus

20. leiab, et vabatahtliku töö õigusliku staatuse puudumise küsimustele tuleks pöörata rohkem tähelepanu, keskendudes eelkõige õigustele ja kohustustele, ning soovib vajadusel anda vabatahtlikule tööle selgelt määratletud ja sobiv õiguslik staatus, mis kehtiks kõigis ELi liikmesriikides, seoses piiriülese reisimisega vabatahtliku töö eesmärkidel;

21. rõhutab, et reeglina ei tohi olla vabatahtlikku tööd takistavaid asjaolusid, nt kindlustuse puudumine või riiklike toetuste (nt sotsiaalkindlustus) äravõtmine, ning selle tagamiseks tuleb luua vastavad õigusraamistikud;

Vabatahtlikku tööd toetava infrastruktuuri toetamine

22. soovib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused toetaksid jõupingutusi, mille eesmärk on arendada välja infrastruktuur vabatahtliku töö toetamiseks ja lihtsustamiseks, tagades seejuures vabatahtliku sektori autonoomia. Näiteks võib vabatahtlike kohalike keskuste või muu sobiva infrastruktuuri olemasolu aidata edendada vabatahtlikku tööd, pakkuda teavet vabatahtliku töö võimaluste kohta ning muuta organisatsioonides, kus vabatahtlike tööd kasutatakse, selle haldamise tavad professionaalsemaks;

23. märgib, et vabatahtliku töö tunnustamiseks on juba olemas detsentraliseeritud pädevustõendid vabatahtliku töö käigus omandatud oskuste, teadmiste ja kogemuste kohta ⁽⁶⁾, ning juhib tähelepanu võimalusele siduda olemasolevad süsteemid Europass CV süsteemiga, et edendada vabatahtliku töö käigus saadud kogemuste tunnustamist kogu ELis ja tõsta seeläbi inimeste tööalast konkurentsivõimet;

24. märgib samuti ära ELi vabatahtliku ja ettevõtlussektori organisatsioonide autasustamise süsteemi potentsiaali tuua esile heade tavade ja tippsaavutuste näited vabatahtliku töö edendamisel ja julgustamisel. Autasustamine võiks toimuda kord aastas, et soodustada üleeuroopalist arutelu vabatahtliku töö haldamise ja toetamise kohta;

25. juhib tähelepanu sellele, et vabatahtliku töö puhul haavatavate täiskasvanute ja lastega tähendab asjaolu, et puudub kogu ELi hõlmav kooskõlastatud menetlus tausta kontrollimiseks, seda, et rändajatel ei ole võimalik täita liikmesriikide ja vabatahtlikku tööd kasutavate organisatsioonide seatud tingimusi, et kaitsta lapsi ja haavatavaid täiskasvanuid võimaliku väärkohtlemise eest;

Vabatahtlikust tööst sõltuvate organisatsioonide toetamine

26. tervitab mõne peadirektoraadi (eelkõige hariduse ja kultuuri peadirektoraadi) jõupingutusi võtta kasutusele mõistvam lähenemisviis vabatahtliku töö kasutamisele ELi rahastatavate projektide täiendava rahastamise vahendina, ning rõhutab, et vabatahtlik töö tuleks tunnistada võrdväärseks kaasrahastamisega ka teistes ELi rahastatavates programmides, kui selle töö maksumust on võimalik sobivalt arvutada. Nii tunnustataks otseselt vabatahtlike kaasamise väärtust vabatahtlike organisatsioonide jaoks;

⁽⁶⁾ Näiteks võib tuua Hesseni liidumaal Saksamaal käivitatud süsteemi (www.kompetenznachweis.de).

27. tunnistab vabatahtliku töö korralduse heade tavade edendamise ja toetamise olulisust vabatahtlikku tööd kasutavate organisatsioonide seas. Uurimistulemused näitavad, et selliste heade tavade rakendamine võib viia vabatahtliku töö määra tõusuni organisatsioonis ning selleni, et juba olemasolevad vabatahtlikud püsivad tööl pikemat aega ⁽⁷⁾;

28. julgustab vabatahtlikke kaasavaid organisatsioone kasutama vabatahtlike oskusi ja energiat strateegiliselt, poliitikapõhiselt ja kavandatult, et aidata muuta organisatsiooni tegevus tõhusamaks ja luua meeldejäävaid vabatahtliku töö kogemusi;

Vabatahtliku töö roll sotsiaalses ühtekuuluvuses

29. märgib võtmerolli, mida vabatahtlik töö võib etendada inimese isiklikus arengus. See annab inimesele uue vaatepunkti ühiskonnale ning võib tõsta enesehinnangut ja enesekindlust, aidates tal võtta täielikumalt osa laiema ühiskonnast. Vabatahtlike töö on suur tähtsus kohaliku ja piirkondliku tasandi majanduslikule, kultuurilisele ja sotsiaalsele arengule;

30. tunnistab vabatahtliku töö olulisust uute või tõrjutud kogukondade integreerimisel kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil. Vabatahtlik töö aitab üksikisikutel ja inimrühmadel kohtuda inimestega teistest eluvaldkondadest positiivses ja vastastikku toetavas keskkonnas;

31. hoiatab, et EL ei keskenduks toetuse pakkumisel ainuüksi noorte vabatahtlikule tööle, ning rõhutab, et vabatahtlik töö on tegevus, milles saavad täielikku ja rahuldust pakkuvat rolli etendada ühiskonna kõik osad;

32. julgustab seepärast (ja arvestades ELi rahvastiku vananemist) soodustama ELis eelkõige vanemate inimeste osalemist vabatahtlikus töös, arvestades seda, et vanemad inimesed on elus omandanud palju oskusi ja kogemusi ning et on tõestatud vabatahtliku töö kasulikkus tervisele. Üks suurepärane näide sellest on aktiivsete pensionäride liidud (*active retirement associations*) Iiri maal;

33. tunnistab, et vabatahtlik töö etendab väga olulist rolli üksikisikute ja inimrühmade sotsiaalse isoleerituse vähendamisel, pakkudes esiteks sotsiaalset tuge haavatavatele lastele ja täiskasvanutele ning arendades teiseks ka vabatahtliku enda uusi võrgustikke ja vähendades tema isoleeritust;

⁽⁷⁾ „Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers” (Vabatahtliku töö korralduse tavad ja vabatahtlike tööl püsimine), Mark A. Hager, Jeffrey L. Brudney, juuni 2004, The Urban Institute.

34. märgib ära rolli, mida vabatahtlik töö ja konkreetsed projektid võivad etendada põlvkondadevahelise dialoogi ja mõistmise edendamisel ja soodustamisel tänapäeva kiirelt muutuvus ühiskonnas ⁽⁸⁾;

35. kutsub üles looma sõpruslinnade programmi raames rahastamisalgatust, et viia ellu vabatahtlike vahetuse projekte, et tõhustada kohalikke ja piirkondlikke võrgustikke ja kodanikuaktiivsust;

Avaliku ja erasektori tööandjate kaasamine

36. rõhutab, et vabatahtlik töö on üks peamine element töö ja eraelu vahelise tasakaalu saavutamisel kogu ELis, julgustades tegevust ja võrgustike loomist väljaspool töökeskkonda;

37. soovib edendada vabatahtlikku tööd avalikke teenuseid osutavates asutustes kohalikul ja piirkondlikul tasandil, julgustades personali võtma osa kohalikust vabatahtlikust tööst või töötades välja vabatahtliku töö algatusi ja arendades partnerlust ⁽⁹⁾;

38. toetab jätkusuutlike sidemete väljatöötamist ettevõtete ja vabatahtlike kohalike organisatsioonide vahel, et edendada ettevõtete sotsiaalset vastutustunnet. Need sidemed põhinevad inimressurssidel ja toovad ettevõtetele rahalist toetust. Seda võiks teha koostöös kohalike VKEdega ning ettevõtjate esindajate piirkondlike ja kohalike organisatsioonidega, selleks et ettevõtete juhtkond hakkaks edendama vabatahtlikku tööd oma töötajate seas;

ELi mõõtmise arendamine

39. leiab, et vabatahtlikul tööl on oluline ELi mõõde, ning soovib seetõttu näha sidusamat ja terviklikumat lähenemisi, eelkõige järgmist:

- selle valdkonna parem mõistmine teadusuuringute intensiivistamise ja ELi tasandi statistika kvaliteedi parandamise kaudu;
- vabatahtliku töö majandusliku panuse tunnustamine ning selle rahalise väärtuse laiem tunnustamine ELi rahastatavate programmide kaasrahastamisvormina;

⁽⁸⁾ Nt Galway projektis *Living Scenes* teevad 24 üleminekuaasta (*transition year*) keskkooliõpilast koostööd 22 täiskasvanuga Galway aktiivsete pensionäride liitudest põlvkondadevahelise programmi raames, mis on nüüdseks liidetud kooli üleminekuaasta õppekavasse.

⁽⁹⁾ Mõnes liikmesriigis on paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused töötanud koos oma töötajatega välja või toetavad vabatahtliku töö programme, tehes sageli vabatahtlike annetusi töötajate palgast, et aidata kanda oskusi üle heategevusorganisatsioonidele ning toetada kohalikke noori ettevõtjaid ja kohalikku arengutegevust.

— ulatuslikum lähenemisviis vabatahtlikule tööle ELi tasandil, hõlmates enam kui vaid kodakondsuse ja noortepoliitika küsimused;

— uute algatuste analüüs, et julgustada kogemuste vahetamist ja igas vanuses vabatahtlike liikuvust Euroopa vabatahtliku töö programmi raames;

40. soovitab komisjonil käivitada konkreetseid programme või meetmeid, mis võimaldaksid välja arendada Euroopa riikideüleseid vabatahtliku töö projekte, mis puudutavad mitte üksnes noori, vaid kõiki ELi kodanikke;

41. teeb ettepaneku, et aasta 2012 kuulutataks vabatahtliku töö kaudu kodanikuaktiivsuse edendamise Euroopa aastaks, et anda kese vabatahtliku töö edendamisele ning algatuste rakendamisele, mis käsitlevad käesolevas arvamuses tõstatatud küsimusi;

42. tunnistab, et vabatahtliku töö horisontaalse olemuse tõttu ELi poliitikameetmete raamistikus ja selle olulisuse tõttu seoses ELi tegevusega erinevates valdkondades on vaja olemasolevate poliitikavaldkondade ja meetmete ulatuslikumat kooskõlastamist, et käesolevas arvamuses tõstatatud küsimusi edukalt käsitleda;

43. kutsub Euroopa Parlamenti üles tegutsema vabatahtliku töö horisontaalset olemust käsitledes proaktiivsemalt. Samuti aitaks ühtne juurdepääsupunkt Euroopa Komisjoni juures arendada vabatahtliku töö võimalusi ka paljudes teistes poliitikavaldkondades lisaks kodanikuaktiivsuse ja noorsoo valdkondadele;

44. lubab toetada käesolevas perspektiivarvamuses antud soovitude edasiarendamist vajadusel koostöös Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoniga.

Brüssel, 7. veebruar 2008

Regioonide Komitee
president

Luc VAN DEN BRANDE